

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər naziri Elmar Məmmədov 2019-cu ilin yekunları ilə əlaqədar kütlüvi informasiya vasitələrinin suallarını cavablandırır. AZƏRTAC müsahibəni təqdim edir.

- 2019-cu il Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üzrə aparılan danışıqlar baxımından necə qiymətləndirirsiniz? Tərəflər arasında hansı konkret məsələlər müzakirə olunub? Bu il ərzində tərəflər münaqişənin həlli çərçivəsində humanitar tədbirlərin həyata keçirilməsi təşəbbüsləri ilə çıxış etdilər, bu xüsusda KİV nümayəndələrinin qarşılıqlı səfərləri baş tutdu. Bu təşəbbüslərin faydalı olduğunu düşünürsünüz mü və gələcəkdə bu kimi səfərlərin davamı gözlənilirmi?

- Bu il ərzində Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üzrə aparılan danışıqlar prosesi çərçivəsində ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərinin vasitəçiliyi ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və Ermənistan Respublikasının baş naziri arasında 29 mart tarixində Vyana da bir görüş, Xarici İşlər nazirləri səviyyəsində isə yanvarın 16-da Parisdə, aprelin 15-də Moskvada, iyunun 20-də Vasiqinqtonda, sentyabrın 23-də Nyu Yorkda və dekabrın 4-də Bratislavada olmaqla 5 görüş keçirilmişdir. Görüşlərin keçirilmə intensivliyindən çıxış edərək hər iki tərəfin danışıqlar prosesinin irəliləməsinə maraqlı olduğu qənaətinə gəlmək olar. Lakin Ermənistan tərəfinin il ərzində səsləndirdiyi tamamilə əsassız və ziddiyyətli bəyanatları, eləcə də keçirilən görüşlərdə hər hansı konkret nəticənin əldə olunmadığını nəzərə alsaq, təəssüflə qeyd etməliyik ki, 2019-cu il münaqişənin həlli üzrə "itirilmiş imkanlar ili" kimi dəyərləndirilə bilər.

Bir tərəfdən münaqişənin sülh yolu ilə həllində maraqlı olduğunu bəyan edən Ermənistan rəhbərliyi digər tərəfdən qondarma "müstəqillik" və "miatsum" kimi ziddiyyətli fikirləri ilə danışıqlar prosesinə və ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədr ölkələrinin səylərinə zərbə vurmuş oldu. Doğrudur, keçirilmiş görüşlər nəticəsində humanitar müstəvidə tədbirlərin həyata keçirilməsi və iki ölkə əhalisinin sülhə hazırlanması təşəbbüsləri irəli sürüldü, hətta bu xüsusda ilk addım olaraq Azərbaycan və Ermənistan mətbuat nümayəndələrinin qarşılıqlı səfərləri reallaşdırdı. Ancaq bu təşəbbüslər sonradan Ermənistan tərəfindən siyasətiləndirilməsi və təbliğat vasitəsi kimi istifadəsi cəhdləri bu ölkənin əhalisinin sülhə hazırlanması nə dərəcədə hazır olduğu sualını ortaya qoydu. Əslində, təşəbbüslərlə əlaqədar hazır olduqca sualın əsas məqsədi təşəbbüslərin və sülh yolu ilə həlli potensialıdır. Əks təqdirdə, bu kimi təşəbbüslərin və iki xalq arasında körpülərin qurulması cəhdlərinin heç bir mənası olmaz. Beləliklə də gələcəkdə bu təşəbbüslərin davam etdirilməsinə məhz bu prizmadan yanaşmaq və növbəti addımlar haqqında danışıqlar olar.

Hər zaman qeyd etdiyim fikri yenidən xatırlamaq istəyirəm, biz iki qonşu ölkəyik və tez və da gec, münaqişənin həllindən sonra iki ölkənin nümayəndələri yenidən ölkəmizin Dağlıq Qarabağ bölgəsində birgə yaşamağa olacaqlar. Bu baxımdan həyata keçirilən etimad tədbirləri, humanitar təşəbbüslər məhz münaqişənin həllini irəli aparmaq, Azərbaycan ərazilərinin işğalı amilini aradan qaldırmaq və məcburi köçkünlərin öz evlərinə, mülklərinə geri dönməsini təmin etməyə xidmət etməlidir.

- Münaqişənin həlli üzrə aparılan danışıqlarda yeni təkliflərin irəli sürülməyini nəzərə alaraq, qeyd etmək olarmı ki, danışıqlar dalana dirənib? Bu illər ərzində danışıqların aparılması bizə nə verir, danışıqların səmərəsi nədən ibarətdir? Ermənistanla Azərbaycan arasında vasitəçilərdən olmayan danışıqların aparılması və Dağlıq Qarabağın Azərbaycanlı icması bu danışıqlara necə cəlb oluna bilər?

- Doğrudur, münaqişənin həlli üzrə danışıqlar prosesində bu il ərzində konkret irəliləyiş olmayıb, lakin bunu "danışıqlar dalana dirənib" kimi dəyərləndirmək düzgün olmazdı. İl ərzində irəli sürülmüş çoxsaylı görüşlər və konkret təşəbbüslər danışıqlar prosesinin davam etdirilməsinə müəyyən etimad olduğunu göstərir. Biz hər zaman bəyan etmişik, nə qədər ki, münaqişənin danışıqlar, sülh yolu ilə həlli imkanı var, biz bu imkanın istifadə edəcəyik. Əlbəttə, məqsəd məhiyyət üzrə substantiv danışıqlar aparıb prosesi irəli aparmaqdır. Bunun üçün bütün prinsiplər, elementlər, mərhələlər işlənilib hazırlanıb, müzakirə ediləndən sonra nəzərdə keçirilib. Bugünkü hazırlandıq bütün sənədlərdə münaqişənin mərhələli həlli, işğal olunmuş ərazilərimizin azad olunması, məcburi köçkünlərin geri qayıtması, növbəti mərhələdə status məsələsinin həlli məsələlərinin aydınlaşdırılması. Bu elementlərlə tanış olmaq üçün ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədr tərəfinin bu ilin 9 mart tarixli bəyanatı ilə tanış olmanız kifayətdir. Ermənistan tərəfindən da-

vamlı şəkildə qaldırılan təhlükəsizlik və status məsələsinə gəldikdə, bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, hər iki məsələ həll prosesi çərçivəsində, ATƏT-in müvafiq qərarlarına, habelə bildiyiniz kimi, təbii üçün zaman məhdudiyyəti olmayan BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə uyğun olaraq tənzimlənməlidir. Qarabağın Azərbaycanlı əhalisi geri qayıtmadan hansı statusdan danışa bilərik? Eləcə də təhlükəsizlik məsələsi bölgənin erməni icması ilə yanaşı, Azərbaycanlı icma üçün də kifayət qədər önəmlidir və burada beynəlxalq sülhü qoruma mexanizmlərindən istifadə olunmasına etimad duyulduğu həmişə bellidir.

Soruşursunuz ki, danışıqların aparılması bizə nə verir. Münaqişəni həll etmək danışıqlar aparmaq deyil, bəs nədir? Münaqişə yenidən alovlanarsa belə yenidən danışıqlar başlayacaq, çünki nə əbədi davam edən müharibə, nə də danışıqlar mövcud deyil. Danışıqlar ona görə aparılır ki, pozulmuş vəziyyəti bərpa etmək və sülhü qoruma mexanizmlərindən istifadə olunmasına etimad duyulduğu həmişə bellidir.

bu gün Ermənistanın işğalçı siyasəti səbəbindən Azərbaycanla Ermənistan arasında diplomatik münasibətlər mövcud deyil və tərəflər arasında danışıqlar beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin qorunmasına cavabdeh olan əsas beynəlxalq qurum - BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvləri, dününün öz aparıcı ölkələrinin vasitəçilik səyləri ilə aparılır.

- Ermənistan əsir və girovların dəyişdirilməsinə dair "hamının hamıya" prinsipinə razılıq vermir, bu ölkə qanunsuz şəkildə saxlanılan Diliqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyevə azad etmək istəmir. Qarşılıqlı etimada zidd olan bu addım münaqişənin nizamlanmasına prosessinə necə təsir edir?

- Doğrudur, Azərbaycan beynəlxalq humanitar hüququn normalarını rəhbər tutaraq əsir və girov götürülmüş mülki şəxslərin "hamının hamıya" prinsipini əsasında dəyişdirilməsi təklifi ilə çıxış edib. Ermənistan tərəfi isə mülki şəxslərin girov götürülməsi qadağan edən və hərbi münaqişələri zamanı mülki şəxslərə münasibətdə humanist davranış tələb edən 1949-cu il Cenevrə Konvensiyaları və onların Əlavə Protokollarının müddəalarını zidd olaraq, beynəlxalq səviyyədə götürüldüyü və öhdəliklərini kobud şəkildə pozmaqda davam edir. Artıq 5 ildir ki, soydaşlarımız Diliqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyev Ermənistan tərəfindən girovluqda saxlanılıb, həm də işğal olunmuş ərazilərimizdəki qanunsuz rejimin qurama "məhkəmə qərarı" ilə. Ermənistan tərəfinin "cinayətkar" kimi qələmə verdiyi bu şəxslər Azərbaycan hazırda hərbi işğal altında olan Kəlbəcər rayonunda valediyerlərinin məzarlarını ziyarət etmək üçün öz torpaqlarına gediblər. Əgər öz doğma evlərinə getmək cəhd edərsə, o zaman bu insanları yaşadıqları torpaqlardan qovub onları fundamental hüquqlarından məhrum etmək nədir?!

Bilirsiniz, Ermənistan tərəfi artıq anlamalıdır ki, etnik təmizləməyə məruz qalmış yüz minlərlə Azərbaycanlının fundamental hüquqları bərpə olunmadan və bu insanları öz evlərinə geri qayıtmadan münaqişənin həlli istiqamətində irəliləyiş mümkün deyil. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi "Çırağov və digərləri Məhkəməsi" qərarı işi üzrə Ermənistanın işğalçı tərəfi kimi məsuliyyətini müəyyən etməklə bərabər Azərbaycanlı məcburi köçkünlərin öz evlərinə və ya daimi yaşayış yerlərinə qayıtmaq hüququnu bir daha təsdiq edib. Qeyd etmək istəyirəm ki, Diliqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyev vəkiliəri Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə şikayətlə müraciət ediblər və Azərbaycan hökuməti də bu işdə iştirak edir. Ümid edirik ki, məhkəmə təzliklə bu işlə bağlı öz mövqeyini açıqlayacaq.

- Azərbaycan cari il ərzində xarici siyasət sahəsində fəaliyyətini, 2019-cu ilin yekunlarını necə qiymətləndirirsiniz?

- Bu il Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmizin xarici siyasət kursu uğurla davam etdirilmişdir. Ölkəmizin həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli platformalarda fəal şəkildə iştirakı, xarici ölkə və təşkilatlarla əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq münasibətlərinin genişləndirilməsi, Azərbaycan haqqında, xüsusilə də Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə dair həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinin diqqətinə

Məlum olduğu kimi, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan Respublikası arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında saziş 1999-cu ildə qüvvəyə minmiş və son 20 il ərzində Azərbaycanla bir çox dəyişikliklər baş vermiş, Azərbaycan regionda və dünyada vacib geosiyasi oyunçularından birinə çevrilmiş, ölkəmiz bir sıra dünya və regional səviyyəli əhəmiyyətli neqliyət, enerji, mədəni və siyasi layihələrin təşəbbüskarı və icraçısı olmuşdur. Və-

növbəti il iki ölkə əlaqələrində nə ilə yadda qalacaq?

- Öncə, Azərbaycan ilə Rusiya arasında münasibətlərin inkişafı baxımından başa çatmaqda olan ilin yekunlarına verdiyiniz yüksək qiymətlə razılaşmaq istəyirəm. Məmnuniyyətlə qeyd etməliyəm ki, bu münasibətlər ildən-ilə sabitlik və dinamizm nümayiş etdirir. Bu il başa çatmaq üzrə və bu müsbət dinamika da inkişaf etmişdir. Sözsüz ki, sualınızda bahs etdiyiniz yüksək siyasi rəhbərlik səviyyəsindəki sıx əlaqələr və etibarlı dialoq həlledici rol oynamaqda davam edir. Bu, siyasi münasibətlərdən tutmuş ticarət, iqtisadi və humanitar əməkdaşlığa qədər münasibətlərimizin bütün spektrini əhatə edən strateji tərəfdaşlığın gələcək inkişafı üçün əlverişli zəmin yaradır.

Məlum olduğu kimi, əlaqələrimizin inkişafı məqsədyönlü və program xarakteri daşıyır. Konkret istiqamətlər üzrə "yol xəritələri"ndə nəzərdə tutulan və həyata keçirilən tədbirlərdən altısı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Rusiya Federasiyasına ötürülməsi və dünyada vacib geosiyasi oyunçularından birinə çevrilmiş, ölkəmiz bir sıra dünya və regional səviyyəli əhəmiyyətli neqliyət, enerji, mədəni və siyasi layihələrin təşəbbüskarı və icraçısı olmuşdur. İkinci hesablamalara görə,

Azərbaycanın xarici siyasəti Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə milli maraqlarımıza uyğun olaraq uğurla həyata keçirilir

tərəfdaşların sosial rifahının yüksəldilməsi, ədliyyə, sosial və dövlət idarəçiliyi sahəsində uğurlu islahatlar aparılır. Azərbaycan hazırda bölgədə iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsi üçün ən iri investitorlardan birinə çevrilmiş və Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri arasında Al-ye ən çox sərmayə qoymuş ölkəyə çevrilmişdir. Ölkəmiz Avropanın iqtisadi böhran içində boğulduğu zaman "Cənub qaz dəhlizi" layihəsi vasitəsilə yalnız Yunanıstanda beş min yeni iş yerinin yaranmasına dəstək vermiş, 15 milyard avro məbləğində Avropaya sərmayə qoymuşdur. 2020-ci ilin ilk yarısında Avropanın enerji təhlükəsizliyinə vacib rol oynayan TAP layihəsi vasitəsilə Avropaya ilk Azərbaycan qazının ölkəyə gətirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Ölkəmiz 1990-cı illərdə Al-nın yatırımlarına etimad olan diyardan hazırda Avropanın inkişafına real dəstək verən dövlətə çevrilmişdir. Bir sözlə, Azərbaycan Al ilə münasibətlərdə keyfiyyətcə yeni vəziyyətə yaranmışdır.

Məhz bu səbəblərə görə Azərbaycan Al ilə münasibətlərin inkişaf etdirilməsi və genişləndirilməsi üçün xüsusi, barəbarlıq və qarşılıqlı hörmət prinsiplərinə əsaslanan yol seçmiş, "Strateji tərəfdaşlıq Sazişi" layihəsi üzrə danışıqların aparılmasını təklif etmiş və Brüssel bu təklifi qəbul etmişdir. Beləliklə, siyasi və iqtisadi münasibətlərin tərəflər arasında əməkdaşlıq çərçivəsində genişlənməsi, enerji sahəsində strateji səviyyədə tərəfdaşlığın həyata keçirilməsi, həmçinin artıq Al-nin 9 üzv dövləti ilə strateji məhiyyətli sənədlərin imzalanması yeni və hətərfəli sazişin işlənilməsi üçün əhəmiyyətli addımdır. 2017-ci ilin fevral ayında Azərbaycan tərəfi təqdim etdiyi layihəyə əsasən Al ilə yeni sənəd üzrə danışıqlara başlandı.

Üç ildən az müddət ərzində böyük həcmli layihə üzrə çoxsaylı danışıqlar raundu keçirilmiş, sənədin əksər hissəsi razılaşdırılmışdır. Tərəflər danışıqların yekunlaşması və sənədin paraflanması və imzalanması ilə bağlı heç vaxt hər hansı tərəfin məhdudiyyətlərini nəzərdə tutmamışdır. Bizim üçün danışıqlarda məhiyyət və vaxt məhdudiyyətləri deyil, keyfiyyət önəmlidir. Şablon yanaşmadan uzaq, realıqlara söykənən və hər iki tərəfi qane edən yanaşma müsbət nəticənin əldə olunmasında mühüm amillərdən biridir. Azərbaycan tərəfi Avropa Komissiyasının yeni rəhbər heyəti ilə bu istiqamədə işləməyə davam edəcəkdir. Azərbaycan keyfiyyətli sazişin tərəfdarıdır və onun ölkəmizin milli mənaflarına uyğun olması mütləqdir.

- 2019-cu il Azərbaycan-Rusiya əlaqələri baxımından olduqca məhsuldar, səmərəli olub. Növbəti il iki ölkə əlaqələrində nə ilə yadda qalacaq? Burada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın Rusiyaya, həmçinin Rusiyadan olan rəsmi şəxslərin Azərbaycanla münasibətləri qeyd olunmalıdır. Bununla yanaşı, XİN-lərin rəhbərliyi səviyyəsində illik əsasda qarşılıqlı səfərlər təşəbbüsü mövcuddur və bu çərçivədə sizin rusiyalı hamkarınız bir qədər öncə Bakıya səfər edib. Bu baxımdan sizin 2020-ci ildə Moskva səfəriniz gözlənilirmi? Ümumiyyətlə, sizin fikrinizcə,

2019-cu ildə ölkələrimiz arasında ticarət dövriyyəsi təxminən 3 milyard ABŞ dolları səviyyəsində qalacaq.

2019-cu ildə müsbət bir tendensiya bir milyon insan sayına yaxınlaşmaqla Rusiyadan turist axınının davam etməsi olub. Bu, çox mühüm bir göstəricidir və insanları arasında ki təmasların intensivliyinin əyani təsdiqi kimi bizi sevindirir. Əlbəttə, bu, onu göstərir ki, rusiyalılar Azərbaycanda özlərini rahat hiss edirlər, burada səmimi qəbul ilə üzləşirlər və dil baryerinin olmamasının üstünlüklərindən istifadə edirlər.

Bütün bu müsbət tendensiyaların gələcək il də davam edəcəyini gözləyirik. Ümid edirik ki, çox faydalı hesab etdiyim xarici işlər nazirliklərinin rəhbərliyi səviyyəsində qarşılıqlı səfər mübadiləsi təcrübəsinin davam etdirilməsi də bu prosesə öz töhfəsini verəcəkdir. Əlbəttə, Rusiya Federasiyasının da həmsədr qismində çıxış etdiyi ATƏT-in Minsk qrupu həmsədrliyinin vasitəçiliyi ilə Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üzrə danışıqlar prosesinin intensivləşməsinə xüsusi ümid bəsləyirik. Hesab edirik ki, bölgədəki sülh və sabitlik məqsədini dəstəkləyəcək qərarlıdır.

- Ekspertlər arasında belə bir fikir var ki, postsovet ölkələri Avropa İttifaqı və Avrasiya İqtisadi İttifaqı arasında seçim etməyə məcburdurlar. Bes Azərbaycan bərədə də eyni sözləri demək olarmı?

- Azərbaycan seçim baxımından "ya-ya da" prinsipini əsasında düşünürəm. Bütün xarici siyasət qərarlarımız, ilk növbədə, ölkəmizin inkişaf maraqlarına söykənir. Kənardan bu və ya digər seçimi təbii etmək cəhdləri uğursuzluğa düşür olub və bunu, son onilliyin təcrübəsi də daxil olmaqla, bütün müasir tarix nümayiş etdirir. Bu realıqları bu cür cəhdlər edən xarici qüvvələr də artıq birmənalı şəkildə dərk edir.

Həm qonşu dövlətlərlə, həm də əsas global tərəfdaşlarla qarşılıqlı faydalı bərabərliyə uyğun əməkdaşlıq inkişafı kursunu davam etdiririk. Azərbaycan artıq mühüm nəticələr əldə etmişdir. Əminlik ki, bu qarşılıqlı əlaqənin genişləndirilməsi və dərinləşdirilməsi bəxtli düzgün qurumla daha da böyük uğurlara imza atacaqdır.

Ancaq, ümumilikdə, ATƏT Nazirlər Şurasının və yaxınlarında Bratislavada keçirilən iclasında yenidən səsləndirilən - fərqli vektorlarda çoxşaxəli əməkdaşlığın inkişafına mane olmayan ümumi təhlükəsizlik məkanının birliyi və bölünməzliyindən irəli gələn mövqədən çıxış edirik.

- Bu il diqqət mərkəzində olan əsas məsələlərdən biri də Azərbaycanla Gürcüstan arasında sərhədlərin delimitasiyası məsələsi olub. Bu xüsusda fikirlərinizi öyrənmək istəyirik. Sərhədin delimitasiyası məsələsində tərəflər arasında mövcud

olan fikir ayrılığını qarşında gələnlərin ərzində aradan qaldırmaq mümkün görünürmü?

- Azərbaycanla Gürcüstan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası beynəlxalq təcrübədə təbii edilən qaydalarla uyğun olaraq aparılır. Bildiyiniz kimi, 1996-cı ildən iki ölkə arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və demarkasiyası üzrə Dövlət Komissiyası fəaliyyət göstərir. Komissiyanın sonuncu iclası bu il Bakıda keçirilib. İki ölkə arasında 480 kilometrlik sərhədin 314 kilometrini razılaşdırılıb, razılaşdırılmamış 166 kilometrlik xətt üzrə danışıqlar davam etdirilir. Cari il ərzində ekspertlərin iki görüşü keçirilib, növbəti görüşün isə gələcək ilin əvvəlində keçirilməsi gözlənilir.

Fikir ayrılığı dediyiniz əsasında razılaşdırılmamış sahələrin mövcud olmasında və bunun üçün də mütəxəssislər tərəfindən müvafiq araşdırma, o cümlədən arxiv və kartoqrafik materialların öyrənilməsi kimi tədbirlər həyata keçirilməlidir. Ənənəli ondan ibarətdir ki, həm Azərbaycan, həm də Gürcüstan delimitasiya prosesinin tezliklə yekunlaşdırılmasını tərəfdardır. Ümidvaram ki, iki ölkə arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası beynəlxalq təcrübəyə əsaslanaraq hüquqi müstəvidə və strateji tərəf-

daşlıq münasibətlərimizə uyğun şəkildə həll oluna bilər.

- Son iki il ərzində Xəzər dənizi bölgəsinin ölkələri arasında fəal qarşılıqlı fəaliyyət müşahidə olunub və bölgə ölkələri arasında əməkdaşlığa maneə törədən amillər aradan qaldırılıb. Xəzər dənizi bölgəsində gələcəkdə daha səmərəli fəaliyyətin perspektivlərini necə qiymətləndirirsiniz?

- Ötən il Xəzər dənizinin hüquqi statusu haqqında Konvensiyanın imzalanması regionumuz və ölkəmiz üçün mühüm addım olmuşdur. Bu sənəd Xəzər dənizi ölkələri arasında münasibətlərin daha da inkişaf etdirilməsinə, eyni zamanda, Xəzər dənizi bölgəsində sabitlik, tərəqqi və qarşılıqlı etimad mühitinin inkişaf etməsinə xidmət edir. Xəzər dənizi regionundakı əməkdaşlıq tələflərin qarşılıqlı maraqları, bir-birinin ərazi bütövlüyü və suverenliyinə hörmət əsasında aparılır. Konvensiyanı dəstəkləyən təşəbbüslər və iqtisadi fəaliyyətin davamlılığı və təhlükəsizliyini təmin etmək, bu cür fəaliyyətin gələcəkdə daha da genişləndirilməsinə müsbət zəmin yaradır. Hazırda Konvensiyanın bütün iştirakçıları tərəfindən ratifikasiya olunması qarşısında duran əsas məsələlərdən biridir. Növbəti mərhələdə Konvensiyanın qüvvəyə minməsi və ondan irəli gələn məsələlərin həllini tapması vacibdir. Xatırladım ki, Konvensiyanın səmərəli həyata keçirilməsi məqsədilə Xəzər dənizi məsələləri üzrə yüksək səviyyəli işçi qrupu fəaliyyət göstərir.

Xəzər dənizinin hüquqi statusunun müəyyən edilməsi regionumuz və dünya üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən "Şimal-Cənub" və "Şərq-Qərb" neqliyət dəhlizlərinin reallaşdırılmasına böyük töhfə olacaqdır. Belə ki, artıq regionda fəaliyyət göstərən obyektlər üçün Xəzər dənizinin hüquqi statusu ilə qeyri-müəyyənlik dövrü bitmişdir. Konvensiyada dənizin tranzit potensialının həyata keçirilməsinin vacibliyi nəzərə alınmış, Xəzər dənizi dövlətləri üçün ticarət gəmiçiliyinin azadlığı və təhlükəsizliyinin təmin olunması prinsipi təsbit olunmuşdur. Azərbaycan hər bir Xəzər dənizi ölkəsi ilə siyasi və iqtisadi sahədə sıx əməkdaşlıq edir. Bu, Xəzərdə qarşılıqlı təhlükəsizliyin və etimadın təmin edilməsi üçün mühüm amildir.

- Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə münasibətlərini aydınlaşdırmağınızı istəyirik. Azərbaycan nə zaman təşkilatın dialoq üzrə tərəfdaş statusunu alaçaq?

- Məlum olduğu kimi, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı (ŞƏT) Asiya regionunda önəmli regional təşkilatlardan biri hesab edilir və onun əsas məqsədlərindən biri regionda sülh, təhlükəsizlik və sabitliyin əldə edilməsi üçün birgə səylərin göstərilməsidir. Ölkəmizin ŞƏT ilə münasibətlərinə gəldikdə isə qeyd edilməlidir ki, artıq 9-10 iyul 2015-ci il tarixində ŞƏT-in Ufa-da keçirilən Zirvə görüşündə Azərbaycanla ŞƏT-də dialoq tərəfdaş statusunu verilməsinə dair qərar qəbul edilmişdir. Ölkəmiz ŞƏT arasında mövcud əməkdaşlıq sahələri isə 2016-cı ildə tərəflər arasında imzalanmış memorandumda öz əksini tapmışdır. Belə ki, Azərbaycan Respublikası ilə ŞƏT arasında

əməkdaşlıq istiqamətləri sırasında təşkilatın önəmli prioritet sahələri olan və Azərbaycan üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən terrorizm, ekstremizm və separatizm ilə mübarizə və regional təhlükəsizliyin və sabitliyin təminatı məsələləri yer alır. Həmçinin ölkəmizin beynəlxalq müstəvidə mühüm rol oynadığı sivilizasiyalararası dialoq, multikulturalizm və tolerantlığın təbliğ edilməsi sahələri də diqqət mərkəzində olan məsələlərdəndir. Bununla yanaşı, Azərbaycanın transregional multimodal neqliyət qovşağı kimi təşviq çərçivəsində ŞƏT daxilində mühüm yer tutan iqtisadiyyat, neqliyət və telekommunikasiya, ticarət və investisiya sahələrində əməkdaşlıq həmin təşkilatla qarşılıqlı fəaliyyət istiqaməti kimi müəyyən olmuşdur.

ŞƏT çərçivəsində növbəti əməkdaşlıq pilləsi isə müəhiyyəti statusudur və artıq ölkəmiz 2018-ci ildə bu statusun əldə edilməsi məqsədilə rəsmi şəkildə təşkilatla müraciət etmişdir. Hazırda bu məqsədə ŞƏT daxilində baxılıb və hesab edilir ki, ŞƏT ilə Azərbaycan Respublikası arasında mövcud fəal əməkdaşlıq sözügedən müşahidəçisi statusunun verilməsindən sonra daha da inkişaf edəcəkdir.

- Azərbaycan BMT TŞ-nin qeyri-daimi üzvlüyü dövründə quruma sədrliyi zamanı təşkilatın tarixində ilk dəfə olaraq BMT və İƏT arasında tərəfdaşlığın möhkəmləndirilməsi mövzusunda yüksək səviyyəli iclasın keçirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etdi. Bu dövrdə, həmçinin BMT TŞ üzvlərinin Afrika saferi təşkilatı oldu. Qoşulma Hərəkatına sədrliyi dövründə Azərbaycan müxtəlif bölgələrdə yerləşən, müxtəlif təşkilatların üzvləri olan ölkələr arasında təmasların qurulması sayəsində göstərəcəkmiz?

- Əvvəlcə, Azərbaycanın Qoşulma Hərəkatına sədrliyi üzərində götürməsinin vacibliyini bir daha vurğulamaq istəyirəm. 25-26 oktyabr 2019-cu il tarixdə 159 nümayəndə heyətinin iştirakı ilə Bakıda keçirilən üzvlərinin sayına görə BMT-dən sonra ikinci global siyasi platformanın XVIII Zirvə Görüşü, habelə onun nəticələrinə dair Azərbaycan Respublikasının suverenliyinə və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri çərçivəsində ərazi bütövlüyünə dəstəyin ifadə edilməsi daxil olmaqla qəbul edilmiş sənədlər ölkəmizin dünya miqyasında nüfuzunun daha da artmasını əyani şəkildə nümayiş etdirdi. Bu baxımdan 2011-ci ildə Hərəkatla qoşulan Azərbaycanın səkkiz il sonra hazırkı dinamik şəraitdə aktual olan bir sədrlik gündəliyi təklif etməsi ilə sədr seçilməsi faktı özü-özündən bəhs edir. Belə ki, biz fundamental Banduqçu Prinsiplərinin inkişaf etdirilməsi ruhuna uyğun, Hərəkatın beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin qorunması sahəsindəki fəaliyyətinə yeni bir təkan vermək və əməkdaşlığın inkişafı üçün əlverişli şərait yaratmaq niyyətindəyik.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanın Qoşulma Hərəkatına sədrliyi Hərəkatın beynəlxalq münasibətlər sisteminə mövqeyini və nüfuzunu gücləndirmək məqsədi daşıyacaq. Qoşulma Hərəkatının gücləndirilməsi mövqeyi onun üçün yeni əməkdaşlıq imkanları açacaq və beynəlxalq məsələlərə töhfə imkanlarını genişləndirəcək. Bu yöndə prioritet istiqamətlərdən biri digər regional və beynəlxalq təşkilatlarla dialoq mexanizmlərinin təsis edilməsi olacaqdır. Xüsusilə Afrika, Latın Amerikası və Asiyada yerləşən ölkələrlə və təşkilatlarla əməkdaşlıq çərçivələrinin genişləndirilməsi sahəsində səylər göstəriləcək.

- Növbəti il üzrə Azərbaycanın xarici siyasət prioritetləri nədən ibarətdir? 2020-ci il ərzində diplomatik fəaliyyətimizin hansı istiqamətlərdə davam etdiriləcəyi və hansı sahələrdə daha çox diqqət ayrılacağını qeyd etmək olar?

- Azərbaycanın xarici siyasəti ölkəmizin milli maraqlarına uyğun olaraq dövlət başçısının birbaşa rəhbərliyi altında həyata keçirilir və xarici siyasət prioritetlərimiz dəyişilməz olaraq qalır. Buraya ölkəmizin beynəlxalq tanınmış sərhədləri çərçivəsində suverenliyinin bərpə edilməsi, xarici dövlətlərlə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq münasibətlərinin davam etdirilməsi və daha da genişləndirilməsi, beynəlxalq münasibətlərdə fəal şəkildə iştirak etmək, beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyə, inkişafa, tərəqqiyə töhfə verən təşəbbüslərdə iştirak etmək, Azərbaycanın beynəlxalq müstəvidə layiqincə təşviq edilməsi və digər məsələlər daxildir.

Hər bir prioritet istiqamətə uyğun olaraq il ərzində həyata keçiriləcək konkret tədbirlərə gəldikdə isə, burada ənənəvi şəkildə atılan addımlara əlavə olaraq, ölkəmizin dörd beynəlxalq/regional təşkilat çərçivəsində (Qoşulma Hərəkatı, TRACECA, Türk Şurası, GUAM) gələcək il ərzində sədrliyi vəzifələrində irəli gələn məsələlərin həyata keçirilməsinə də diqqət ayrılacaq. Azərbaycanın maraqlarının diplomatik nümayəndəliklərimizin birbaşa iştirakı ilə ikitərəfli və çoxtərəfli müstəvilərdə fəal şəkildə təşviq olunmasına davam ediləcək.